

consentiens, perguit, et tollit de terra veru, intra domum quasi amans illud secus parietem posuit, in quo mox domesticus ejus incidens canis disperiit. Quo pereunte, rursus marita: Unus ait, filiorum tuorum incidet in sudem, et peribit. Quo audito ejus verbo maritus veru de pariete removens ad silvam portat, et in densioribus infixit dumis, ut putabat, ubi a nullo possit amante offendi: sed postea reversus die capream in eo cecidisse et periisse reperit. Inde quoque illud removens in fluvio, qui Latine potest dici Nigra dea, juxta ripam sub aquis abscondens infixit. Quod alia revisitans die esocen (Salmling) miræ magnitudinis in eo transfixum et retentum invenit, quem de flumine elevans vix solus ad domum reportare poterat, veruque secum de aqua simul reportans extrinsecus in superiore tecti affixit loco, in quo et corvus de volatus impetu lapsus disperiit jugulatus. Quo facto miser fatuæ consilio conjugis depravatus veru tollens de tecto assumpta securi, in plures concidens particulas, in ignem projecit, et postea quasi suæ paupertatis

amisso non mediocri solatio, remedicare, ut meritis, cœpit. Quod videlicet penuriæ verum solamen sæpe superius in veru memorato dependebat, quod pro pedicis et retibus, et omni venationis et piscationis genere servatum posset sufficere, beati viri donatum benedictione, quodque amissum miser plebeius eo ditatus pro tempore ipse cum tota familiola sero licet omnibus de cætero deplanxit reliquis diebus vitæ. » Patet hinc egenos plerumque impotentes esse ad ferendam fortunam ditorem, ideoque eam illis consulto negari a Deo: quomodo militiæ dux dat unicuique arma, quæ quis ferre potest. Et hoc est quod Dominus dicit, Matth. XXV. data unicuique servo talenta: *Secundum propriam virtutem.* Quare bene apostolus, II. Cor. VI. ait: *Exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros per arma justitiæ a dextris et a sinistris.* Potens est enim Anna, id est, gratia Dei in utroque brachio sustinerenos et ad cælum deportare, si nobis ipsi non defuerimus.

AUCTARIUM.

CONCIO I.

VIRTUTES SANCTÆ ANNÆ GEMMIS EXPRESSÆ.

I. Jaspis, magnanimitatis. — II. Hyacinthus, conformitatis cum Deo. — III. Chrysolithus, orationis studium. — IV. Chrysoprasus, liberalitatis. — V. Sapphirus, sanctitatis et amoris rerum cœlestium. — VI. Smaragdus, bona liberorum educatio.

THEMA.

Simile est regnum cœlorum homini negotiatori, quærenti bonas margaritas. Matth. XIII.

Nihil fere communius, quam mittere ac donare corollas in die alicujus natalitio. Hodie celebramus natalem Sanctæ Annæ; jure igitur merito coronam ei damus, capitique ejus imponimus. Verum quia sunt corollæ ex floribus, auro, gemmis; qualem Sanctæ Annæ dabimus? Olim qui coronas aliquas in vita meruissent, iis et mortui condecorabantur, permissu legis duodecim tabularum, uti factum in funere Scipionis memorat Plinius, l. XXI. capite III. Nos igitur, qua Beatam Annam corona condecorabimus, nisi quam ipsa meruit sibi comparavit, dum viveret, e gemmis et margaritis? Ipsa enim velut sapiens nego-

tiatrix quæsit et coemit non unam sed complures, easque pretiosas virtutum margaritas, e quibus nunc ei sertum contexemus, et debiti honoris gratia imponemus.

I. Gemmam primam voco jaspidem, quæ ostendit nobis magnanimitatem Sanctæ Annæ, in humili et paupere statu, in quo degebat, tametsi in regia Davidis domo oriunda. Jaspis enim gemma virrens et firmissima est, in argento virtuosior quam in auro, ut refert Barthol. Angl. lib. XVI. propriet. cap. LIII. Vincent. in spec. nat. l. VIII. cap. LXVII. qui ait: *Virtus est in argento.* Nobilissima de familia fuit Sancta Anna, sed una cum familia in humilem et plebeiam conditionem dejecta est: ubi tamen virtutibus clarius eluxit, quam omnes reginæ, quæ in stirpe David olim fuerunt. Illæ in auro dignitatis, et abundantie obscuræ fuerunt: Anna in argento paupertatis, vel certe mediocritatis splendidissima, toti orbi conspicua. Non potuit hoc Satan sibi persuadere, ut dejectus e felici in adversum statum Deo benediceret: idcirco petit Jobum e supremo loco devolvi in imum, sperans illum haud dubie a Deo avertendum. Verum deceptus fuit, et Jobus in sterquilinio Deum glorificans, magis resplenduit quam prius in senatu et rerum copia, adeo

ut Deus in Jobo tamquam victore gloriaretur adversus demonem: *Numquid considerasti servum meum Job, quod non sit ei similis in terra, vir simplex et rectus?* Plane rectus, qui etiam in adversa fortuna rectam et ad Deum erectam tenuit mentem, nec ab æquo vellatum unguem deflexit. Non passim occurrunt gemmæ tales; nam: *Tange cuncta quæ possidet,* inquit dæmon ad Deum, *nisi in faciem benedixerit tibi,* hoc est, mox valedicet tibi, quasi diceret: *Tange montes et fumigabunt,* Psal. CXXI. P'riusque enim magna adversitate tacti, deiciuntur animo, murmurant, indignantur, blasphemant, desperant. Non ita Job, non ita S. Anna, quæ etiam in humilem et pauperem dejecta statum, Deum strenue colebat ac laudabat, sicut acanthis in spinis cantans, et regulus in hiemali frigore. Annam secuta est S. Elisabetha, quæ ex filia regis et principatu Thuringiæ in privatum ac plebeium devoluta statum, ejecta ex aula (procerum injuria) et vili in domo habitans, labore manuum victitabat, eoque in statu longe clarius emicabat virtutum splendore, quam prius in aula, magis gaudens de paupertate, quam de opibus. Has jaspides imitemur nos, tam recti et erecti ad Deum in calamitate, quam in prosperitate, juxta id Habac. III. *Ficus non florebit* (hoc est, etiamsi ficus non floruerit) *et non erit germen in vineis; mentietur opus olivæ, et arva non afferent cibum. Ascindetur de ovili pecus, et non erit armentum in præsepibus. Ego autem in Domino gaudebo.*

II. Secundam dico hyacinthum, quæ est conformitas voluntatis cum Deo. Etenim hyacinthus (qualis olim fuisse describitur ab antiquis auctoribus: nunc enim melleus ostenditur) cœli sereni colorem refert, ejusque variationem sequitur; sereno serenus et hilaris; fusco obscurus, et quasi merens ac marcescens. Hac ratione S. Anna conformem se exhibuit voluntati divinæ ac cœlesti. Nam imprimis sterilis erat, teste divo Damasceno, in orat. de ejusdem dormit. per multos annos, quod apud Hebræos probum erat; interim tamen: *Omni virtutum genere florebat,* ait Damascenus ibi. Post viginti annorum sterilitatem (ut habet auctor, l. de ortu Virg.) exaudita, prolem suscepit, sed præter consuetudinem femineam; aliæ enim proles sterilibus parentibus, singulari Dei beneficio in senectute concessæ, omnes leguntur masculæ, uti Isaac, Jacob et Esau, Samson, Samuel, Joannes Baptista. Hoc ergo contristare poterat Sanctam Annam, quia tales parentes masculam prolem desiderant, quæ familiam conservet. At nihil hoc dimovit Annam a comprobanda et exosculanda Dei voluntate; quandoquidem accepit talem filiam, qualem Deus voluit,

et qualis inter natos mulierum nec ante fuit, nec post futura est. Habent hic Christiani parentes, quam imitentur, et sibi comparent gemmam; si forte prolem non acquirant, vel non qualem volunt, vel si illa extingatur; ut celo per omnia se conforment, dicantque cum Juda Macchabæo: *Sicut fuerit voluntas in cœlo, sic fiat,* I. Macch. III. Ita docuit S. Petrus apud Clementem, l. I. recognit. « Nos Christiani, inquit, de nulla re vel eventu solliciti sumus, sed in Dei providentia plene conquiescimus, scientes nos illi curæ esse, ac ab eo per omnia dirigi, ut cuncta nobis cedant in bonum. » Tiberius II. designatus Cæsar a pio imperatore Justino, ipse quoque piissimus: *Si volueris sum,* dicebat, *si nolueris non sum,* Evagr. l. IV. cap. XIII. Niceph. l. XVII. c. XL. Idem nos dicamus Deo, et hyacinthi erimus. Sic orabat piissimæ memoriæ Ferdinandus II. imp. cum de ejus successione in regna et hæreditarias provincias ageretur: « Domine, si est ad laudem et gloriam tuam, ut major sim, exalta me, et glorificabo te, si ut persistam in gradu meo, conserva me, glorificabo te; si ut in humiliori gradu sim, humilia me, et glorificabo te, » p. Guil. Lavorm. in ejus virtut. cap. VI.

III. Tertiam chrysolithum appello, quasi dicas aureum lapidem, quia aureum colorem cum marino mixtum habet, ardentem scintillas diffundens: ideo Græcis aureus lapis, Hebræis tharsis, hoc est mare, dictus ob marinum colorem, mixtum aureo. Debetur hæc gemma beatæ Annæ propter orandi studium, quod ardentem desideriorum scintillas effundit in cælum præsertim in mari, hoc est, tempestate et tribulatione, juxta tritum illud: *Qui nescit orare, eat ad mare.* Jam vero Beata Anna, per orationis studium continuum, filiam a Deo lectissimam, Mariam impetravit, teste Sancto Epiphanio, Gregorio Nysseno, Damasceno. Illa domi in horto suo, Joachim foris in monte orare consueverunt pro impetranda prole, voventes se illam Dei obsequio dedicatas. Germanus patriarcha Constantinopolitanus ait, addidisse eos jejunia quadraginta dierum. « Tandem post longa sterilitatis opprobria (ait Judocus Clichtoveus tholog. Paris. commentator in Damasc. l. IV. orthod. fidei) et rejecta ipsius Joachim in propatulo munera, quæ templo obtulerat, cum exprobratione infecunditatis; uterque ipsorum, Joachim, inquam, et Anna, nuntium de cœlo accepit nascituram eis filiam, quam Mariam vocare debeant, et Deo ab ineunte consecrant ætate, ut constituerant. » Videmus hic piorum preces sæpe diu differri, nec tamen incassum fieri; sed tandem cum fenore audiri. Sic Isaacum, pro

Ille Rebeckæ sterilitate, viginti etiam annis, minus quam parentes Deiparæ, orasse scribit S. Chrysostomus : siquidem anno ætatis quadraginta duxit Rebeckam, sexaginta demum accepit non unam, sed duas simul proles. Ita nimirum Deus dilationem petitionis, si perseveremus orando, compensare solet, dando plus quam petimus.

IV. Chrysoprasum do, ex auro et porro, quorum colorem refert. Fertur hæc gemma dilatare spiritus, ideoque ex arcto et avaro facere liberalem et vialem, apud Cornel. a Lap. in capit. XXI. Apoc. Quod bene cum ejus nomine concordat, composito ex auro et porro; quasi faciat aurum non plus estimare quam porrum, adeoque liberaliter dispergere. Debetur hæc gemma Sanctæ Annæ, quæ in sua etiam paupertate liberalis et dives in Deum fuit. Refert enim auctor de ort. Virgo, tom. IV. S. Hieronymus, quod una cum marito omnem suam substantiam trifariam diviserit: unam partem templo ejusque ministris, alteram peregrinis impenderit, tertiam propriis usibus reservavit. Sed quonam fructu? Pro tam liberali eleemosyna, quam cum vidua illa paupere misit in gazophylacium, accepit filiam nobilissimam, Dei Genitricem. En fructum eleemosynæ: *Da et accipe*, inquit Ecclesiasticus, cap. XIV. quod explicans Januarius, ait: *Da pauperi eleemosynam, et accipe a Deo beneficentiæ tuæ meritum, et hic et in futura vita da parum, et accipe multum: da bonum corpore, et accipe spirituale.* Duæ istæ sorores simulse comitari solent: *Da et accipe*: si priorem pellas, non veniet ad te altera. Lingua et aures in homine naturalem connexionem habent, ut qui mutus nascitur, sit et surdus; unde Græcum vocabulum utrumque significat. Lingua damus verba et voces, aure accipimus; qui ergo lingua non dat aliis, aure nihil accipit: sic se habent duo illa: *Da et accipe.* Das eleemosynam, accipies remunerationem et gratiam: non das, non accipies.

V. Voco saphirum, hoc est sanctitatem et amorem rerum cælestium, necnon odium peccatorum. Etenim saphirus colore cæruleo, punctis quasi stellulis interstincto, cælum representat noctu serenum. Deinde, veneno est contrarius, teste Dioscoride, et araneæ junctus eam occidit. Ita Sancta Anna, sanctitatis speculum, hostis omnis peccati fuit. Ad hæc, ejus tam vita quam familia, quasi cælum serenum: illa quidem quot virtutibus, hæc quot personis, totidemque quasi stellis plenum erat. Quid enim non sanctum in domo Sanctæ Annæ? Sanctus ejus maritus Joachimus, sancta ejus ex sorore neptis Elisabetha cum conjuge Zacharia et horum filio Joanne Baptista,

sanctus eius gener Josephus, sanctus Joseph frater Cleophas ejusque conjux Maria, et horum filii Jacobus minor, Joseph cognomine justus, Judas Thaddæus, Simeon episcopus Jerosolymitanus et martyr, ac filia Maria et Salome, quæ mater fuit SS. Jacobi Majoris et Joannis: sanctissimæ Annæ filia Maria, Dei Genitrix: Sanctus sanctorum ejus nepos Christus. Videte quid momenti sit habere parentes bonos. Sanctum enim hoc par conjugum, Joachim et Anna, sanctissimam genuere filiam Mariam. Sanctus Zachariæ et Elisabetha, Sanctum Joannem Baptistam: Sanctus Cleophas et Maria conjuges, quot sanctos liberos! Nimirum filii saltant plerumque, sicut a parentibus cani vident. Hinc cum saltaret Saul in cuneo prophetarum, stupentes alii dicebant: *Quænam res accedit filio Cis?* I. Regum X. Sciebant enim patrem ejus Cis hominem fuisse rusticum et rudem ab omni urbana disciplina alienum; unde mirabantur quomodo filius prophetaret et saltaret una cum prophetis: quod nec viderat unquam, nec didicerat a parentibus: miraculum ergo id erat. Communiter enim partus sequitur uterum, et filii imitantur parentes. Quod vicino exemplo demonstrat Joannes Baptista, qui excipiens Christum ad se venientem illis verbis: *Tu venis ad me?* Matth. III. canit plane eodem modo, quo prius mater ejus Elisabeth, quando excepit venientem ad se Christi Matrem: *Unde hoc mihi, ut veniat mater Domini mei ad me?* Luc. I. A matre ergo præcentrice canere simili modo didicit Joannes. Quare filii et filię stimulent se ad virtutem et fugam vitiorum intuitu parentum suorum, si pios et sanctos habuerunt: quemadmodum fecit Tobias, increpans suos cognatos temere loquentes: *Nolite ita loqui, quoniam filii sanctorum sumus*, Tob. II. Sic egit Boleslaus rex Poloniæ, qui cum patris sui imaginem collo appensam et in lamina aurea expressam ferret, quando aliquid magni momenti dicendum ei vel faciendum erat, illam osculabatur dicens: *Pater mi, ne sinas ut quid vecors indignumque tuo nomine admittam*, Caussin. in aula s. I. I. c. II.

VI. Affero smaragdum, qui est bona liberorum institutio. Smaragdus enim viridi suo colore res, quibus admovetur, aeremque ipsum circumfusum imbuit, ac viridem reddit: politus vero instar speculi, omnia representat, adeo ut imperator Nero gladiatorum pugnas in smaragdo inspiceret, teste Plinio, l. XXXVII. cap. V. Eodem modo S. Anna filiam suam sanctis suis moribus imbuit, adeoque perpolivit, ut in ipsa omnium virtutum specimina relucerent, ipsiusque matris ejus effigies sanctissima relucerent, ipsiusque matris quæ filiam sic instituit, juxta id Ecclesiastici XI.

CONCIO II.

PARENTUM EXEMPLAR S. ANNA.

I. S. Anna a teneris filiam instituit ad pietatem. — II. Removit filiam a mundi laqueis. — III. Magno consilio sponsum filię quæsivit sanctum. — IV. Filiam Dei servitio vovit et educavit.

THEMA.

Simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro. Matth. XIII.

Diximus heri de fratribus Jacobi spuris et malis, nec paucos deprehendimus; Dicemus hodie de Annæ fratribus et sororibus bonis ac legitimis. Utinam ergo tam multos hodie invenirem bonos, quam heri inveni malos, bonos, inquam, parentes et imitatores Sanctæ Annæ! Existimarem sane me tot thesauros reperisse. A parentum enim bona institutione pendet salus liberorum, quinimo disciplina et decor cleri, rectorum, subditorum, salus et fortuna reipublicæ totius. Sed en thesaurus hic videtur esse absconditus et paucis notus, paucæ reperiuntur Annæ, pauci Joachimi: *Mulierem fortem quis inveniet?* ait Ecclesia de Sancta Anna. Non tamen despondimus animum, sed sperabimus complures, si forte necdum sunt, fore saltem in posterum tales parentes, quales in S. Anna nunc describemus.

I. S. Anna cum conjuge a teneris instituit suam filiam ad virtutem et pietatem. Colligo hoc infallibili argumento, quod filia vix tremula Deo a parentibus oblata sit in templo, ut inter virgines sacras Deo serviret: deinde ex ejusdem virginis sanctitate. Quomodo enim tantos in virtute progressus, tamque cito fecisset, nisi a parentibus optime instituta fuisset? Pulcherrima imago esse debet, quæ Deo sic placuit, ut Deipara fieret: necnon pictor optimus, qui eam pinxit: quemadmodum mirabilis structura templi Salomonici, sapientissimum indicat architectum, Salomonem. Infirmæ plantulæ sunt liberi, quales hedera et vitis, quæ per se assurgere nequeunt, sed arbori alicui inniti, et se implectere debent. Jam si arbor recta sit, recta et ipsæ ascendent; si curva, et ipsæ in obliquum crescent. Sic omnino liberi sequuntur conditionem et institutionem parentum: unde Psalm. CXI. *Generatio rectorum (parentum) benedicetur*, ait David.

Quare si parentes desiderant rectos et virtute præditos liberos, a teneris eos instituere et curare debent. Sæpe hoc inculcant ss. litteræ, uti Ecclesiasticus, cap. VII. *Filii tibi sunt? Erudi illos a pueritia illorum*: et cap. XXX. *Curva cervi-*

In filiis suis agnoscitur vir: et mulier illa ex Christi sanctitate mox conjectavit sanctitatem matris ejus, quando exclamavit: *Beatus venter, qui te portavit*, Luc. XI. Nam: *Solent plerumque filiolæ ad rationem educationis componi, et mores imitari maternos*, ait S. Chrysostomus, hom. X. in ep. ad Coloss. Qualis ergo est institutio accepta a parentibus, tales erunt et liberi. Hinc S. Ignatius martyr in suis epistolis crebro manet parentes, ut epist. VII. ad Tarsenses: *Educate liberos vestros in disciplina et exhortatione Domini*: et ep. XII. ad Antiochenes: *Erudite liberos vestros sacris disciplinis*, Plinius, lib. VIII. cap. XLVII. et ante eum Aristoteles, de hist. anim. l. VI. cap. XVIII. *Colorem futuri factus* (sic enim loquitur de pecoribus agens) *non ex ipsius vili colore, sed ex eo, qui sub lingua in vena patris reperitur color animadverti*. Qualis igitur erit lingua, sermo, admonitio et instructio patris, talis erit et filius: sed et mater plurimum potest, ac fere plus quam pater sua institutione. Scimus enim Hebræorum, qui in captivitate duxerunt uxores gentiles, liberos, non linguam patrum sed matrum potius didicisse, ideoque Azotice, non Judaice locutos, II. Esdr. XIII. Scimus etiam Deum filios ab Osea procreandos appellasse *filios fornicationum*, Ose I. eo quod jusus erat in matrimonium accipere fornicariam, ad cujus imitationem magis, quam ad patris continentiam, proclives fore filios præcivit; ut ibi Corn. quod pluribus exemplis ostendi potest. Salomon tot mulierum amator unde? Matrem habuit adulteram. Nero imperator cur in omnem libidinem projectus? Matrem habuit sibi similem, Agrippinam. Sic et Afra ante conversionem suam matris Hilarie vitam impudicam secuta fuit. Sugunt enim proles una cum lacte matrum propensiones et indoles, præterquam quod ab iis tenerius educantur et majori cum labore. Videant ergo parentes, quantum in filiorum institutione situm sit; quantum proinde Deo reddere rationem habeant, si per ipsos pervertantur pereantque liberi; quantum e contra consolationem et apud Deum remunerationem haberi sint, si bene illos instituunt. Expectat enim illos corona, non absimilis illis, quam meruit Sancta Anna, de qua Christus ait, Apocal. II. *Esto fidelis usque ad mortem, et dabo tibi coronam vitæ.*

cem ejus in juventute, et tunde latera ejus, dum injans est, ne forte induret, et non credat tibi (non obediendo), et erit tibi dolor animæ. Alludit ad ramusculos arborum teneros, qui quaquaversum flecti, et in varias figuras efformari queunt; non item inveterati: vel ad juvencos, qui ut jugo colum submittant, a juventute assueferi debent: vel ad olivas, quæ ut oleum dent, premi immaturæ debent. teste Plinio, l. XV. cap. III. de quibus Psal. CXXVII. dicitur: *Filii tui sicut novellæ olivarum*. Bene vero addit Ecclesiasticus: *Ne forte non credat tibi*, (quod Syrius vertit: *Ne forte proterviat in te*), et erit tibi dolor animæ. Protervire est petulanter agere et insurgere in aliquem; quod certe rependunt tandem parentibus filii indisiplinati. Addit: *Et erit tibi dolor animæ*, si nimirum videris eos jam induruisse et indomitos evasisse. Belgæ dicunt: *Filii, cum pueri sunt, offerunt parentibus capitis dolorem; dum adoleverint, cordis dolorem*. Capitis dolor facile curari potest, curato scilicet stomacho: sed non item cordis dolor. Sic puerorum gravitas facile emendari potest, sed non adultorum. Inde cordis dolor, quem serio sensit David in filiis suis pravis, Amnon et Absalon, quos bellicis negotiis distentus, non corripit suo tempore.

II. Sancta Anna removit filiam a mundo et malis societatibus, eamque addixit sacro gynæceo, ubi sanctissime erudiretur inter virgines sacras, in templo scilicet procul ab omni mundi strepitu: non secus ac Samuel ab ubere matris ablactatus, circiter triennis etiam juxta votum matris adductus ad domum Domini in Silo, I. Regum I. Quod imprimis omnibus suadet Sanctus Chrysostomus, hom. de Anna et Sam. *Oportet filios*, inquit, *ab uberibus carnis protinus transferri ad ubera spiritualia, ubi rebus divinis assuescant*. Docuit hoc etiam Ecclesiasticus, capite VII. citato: *Filix tibi sunt? Serva corpus illarum*, quod utique de filiis etiam intelligendum. *Serva*, inquam a consortio juvenum et lascivarum puellarum, a tripudiis, conviviis, spectaculis parum honestis. Qui nummum aureum recentem cusum vult in suo splendore et nitore conservare, includit eum in pyxide munda. Si enim distrahatur et per hominum manus vegetetur, cito perdet suum splendorem et nitorem, imo et valorem. Unus sordidis manibus fœdabit, alius ponderabit, alius curabit, alius etiam forte Judæus circumcidet, adeoque informem reddet, ut ab omnibus repudietur, velut adulterinus: sic contingit filiabus passim libere vagantibus. Bene igitur Psal. CXXVII. cit. mater viti comparatur, filia palmitibus: *Uxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tuæ*. Quis enim nescit palmites vitium domesticarum

alligari ad latera et parietes domus, sed ita alle, ut nemo transiens uvæ queat decerpere? Sic nimirum filia ad domum alligandæ, et ibidem etiam sedulo custodiendæ, in superiori, sive secretiori loco, a pravis comitibus: quemadmodum Judith fecit sibi secretum cubiculum in superioribus domus suæ, ubi cum puellis suis clausa morabatur, Judith. VIII. morabatur, inquam, semper, exceptis sabbatis et festis diebus, in quibus inferioriorem partem domus descendebat, ut synagogam frequentaret; quod asserit Græcus textus, capite X. § II. Sanctus Hieronymus in epistol. ad Lætam scribit, etiam cum ad templum eunt filia, a matribus non deserendas: *Nusquam sine matre in publicum procedant*, ait, *basilicas martyrum sine matre non adeant*. Ideo Dina a matre sua Lia digressa est ad videndos homines regionis, a Sichem rapta et violata est, Genesis XXXIV. Habet etiam hoc vitis a natura sua, ut palmites suos abstrahat a brassicis, raphanis et aliis plantis amaritiam continentibus, ne eandem contrahat, teste Plinio, Piercio et aliis nat. hist. scriptoribus sæpius a me citatis. Fecit hoc Sara, quæ videns filium Agar, Ismaelem, ludentem cum filio suo Isaac, dixit ad Abraham virum: *Ejice ancillam hanc et filium ejus*, Gen. XXI. Quis vero hic ludus fuerit, plures sunt sententiæ. Sanctus Hieronymus, in tradit. Hebr. lib. Gen. ait exponi ab Hebræis ludum pro idolis, quæ ludo fecerit, quomodo Hebræi, vitulo conflato, surrexerunt ludere, id est, idololatrari. Vel certe ludus ille erat, saltare, vociferari, cantare, ut vult Abulensis: vel significat illusionem, pugnam et contemptum. Quidquid sit, nihil boni fuit, quod egit Ismael; ideo prudens Sara vult removere eum a consortio filii, ne per eum pervertatur, non attenda cognatione sanguinis. Habemus etiam in lege gratiæ præclarum hujusmodi exemplum in matre Sancti Melitonis mart. qui inter quadraginta milites Cappadoces natus minimus sub Licinio in lacum frigidissimum propter fidem injectus, cum frigore non prorsus, ut alii, enectus, et idcirco vivus ab impiis relictus esset, cæteris ad rogum abductis; quod speraret impia turba puerum, si vixisset, ad idolorum cultum revocari posse: mater, ne filius superstes ab impiis everteretur, ipso semivivo in humeros sublato, vehicula martyrum corporibus onusta strenue prosecuta est, et cum in ejus amplexu filius spiritum reddidisset, eum in eundem rogum cæterorum injecit, ut cum illis coronaretur, cum quibus pugnarat, Metaphrastes, apud Sur. 9. martii, et Sanctus Basilius, hom. XX. quæ est de quadraginta istis martyribus. Hanc ob causam olim Christiani parentes, principes ac potentes liberos suos in monasteriis

educari curarunt ad pietatem simul et doctrinam perdissent, uti hodieque in Italia crebro fit.

III. Anna filia suæ sponsum quæsit magno consilio, non qui opibus, forma et decore vel dignitate præstaret, sed qui virtute et sanctitate; sanctum scilicet Josephum, virum ejus ætatis omnium integerrimum (nam S. Annam usque ad Christi nativitatem vixisse volunt communiter apud Ribadeineiram, in florib. ss.). Hoc idem præscribit Ecclesiasticus, cap. cit. mox subjiciens: *Trade filiam, et grande opus feceris, et homini sensato da illam: sensato*, id est, prudenti. Vetus est Themistoclis ducis Atheniensis dictum, filiam viro tenuis fortunæ seæ prudenti elocantis: *Malo virum pecunia, quam pecuniam viro indigentem*, Val. Max. libro VII. Cum ramus unius arboris alterius trunco inseritur, non quærentur in eo flores aut poma (imo hæc abscinduntur) sed vis vegetandi et proveniendi: sic in conjugio ineundo, non opes, forma, nobilitas spectanda; sed virtus et prudentia, quibus omnia parari non difficile possunt. Attendit ad hoc sedulo inter alias matres Rebecca, Genesis XXVII. quæ cum vidisset quod Esau filius ejus duxisset uxores alienigenas, improbas Chananæas et Hethæas, quæ erant posteræ impij illius et maledicti Chanaan, cavet diligenter ne Jacob, alter filius ei dilectus, tales acciperet; dicebat enim: *Si acceperit Jacob uxorem de stirpe hujus terræ, nolo vivere*, Hebr. *ad quid mihi vita?* Ad quid enim vivunt parentes, nisi ut filii quasi baculo innitentur et conservent vitam?

Ex novo etiam testamento audiamus exemplum, quod habetur ad longum apud Metaphrastem et Sur. 45. novemb. in vita SS. Samonæ, Guria et allbi. Venerat tempore Constantini Magni imper. cum exercitu Romano miles Gotthus Edessam, qui hospitatus apud viduam christianam, Sophiam, vidit ei esse filiam unicam speciosissimam, nomine Euphemiam. Institit ergo modis omnibus, ut a matre filia in matrimonium ipsi traderetur, fingens nescio quas divitias domi se habere, promittens ingentia, mentiens insuper se cœlibem. Vix tandem promissis victa mater, filiam ei tradit, ita tamen ut adductus ad corpora ss. martyrum prædictorum, juramentum præstaret, se filiam non deserturum, sed comiter et honeste habiturum. Juravit improbus; et adduxit eam impregnatam in patriam. Ibi indicat ei se uxorem et liberos habere: gerat se proinde ut famula, ni mori velit; quod et facere compulsus est. Mortua uxore, ancillam Euphemiam in suspitionem necatæ uxoris trahit, et vivam in defunctæ sepulchrum includit; ubi deserta, invocat prædic-

tos sanctos fide jussos suos, a quibus liberata mox reducit in patriam. Impius eodem forte postliminio nihil de Euphemia, quam in sepulchro periisse credebat, liberatione somnians, reversus, et mendacii reus ac perfidiæ deprehensus, pœnas dedit capite abscisso.

IV. Anna filiam suam Deo ac divino cultui devovit atque educavit, ut scribunt S. Gregorius Nysenus, orat. de nativ. Christi, S. Germanus archiepiscopus Constantinop. in orat. de oblatione, V. Nicephorus et alii, indeque non solum filia ad summam evecta dignitatem, sed etiam per ipsam mater maximam consecuta est gloriam. Omnes fere parentes contendunt, ut magnos efficiant liberos, et simul in illis magni fiant. Qua autem melior ratione id consequentur, nisi ea quam dixi? Miratus sum heri cum in evangelio legi: *Mater filiorum Zebedæi*. Cur filii tantum Zebedæi, et non etiam filii matris dicuntur? Quia mater petiit illis terrenam dumtaxat dignitatem, pater autem Zebedæus, si, ut videtur, defunctus aliquid eis peteret, utique cœlestem peteret. Quid videtur vobis? An avis illa præferenda, quæ gignit ova et derelinquit ea; an ea, quæ posita fovet et excludit? Nonne hæc illi præferenda? Atqui matres et patres, qui terram solum liberis quærent, ova ponunt; sed non vivificant. Plane instar struthionis, Job XXXIX. *Derelinquit ova sua in terra, obliviscitur, quod pes conculcet ea, aut bestia agri conterat*. Aspicit quidem struthio subinde ova, et arena contacta, soli committit fovenda: sed quid juvat hoc, si conculcentur, utpote in terra posita? Sic parentes aliqui ponunt liberos suos in terra, tegunt arena temporalium bonorum, fovent calore principum: sed interim permittunt eos a mundo perverti et conculcari. Omnes nos in hoc mundo quasi pulli in ovo sumus, nondum exclusi et formati sumus, ut evolare in cœlum possimus, vitam mortuam vivimus. Quid ergo prodest liberis, si velut ova ponantur in terra, et contegantur sabulo, exponantur calori solis? Si inquam, abundant rebus temporalibus, interim non excludantur, non acquirant plumas et pennas, quibus aliquando exclusi ex hac vita evolare in cœlum, ubique vivere queant? Si conculcentur a mundo et diabolo, bestia illa? Si fœtore compleantur? Scimus enim ova, quæ supposita non excluduntur, fœtere et abjici.

Quid effecit Herodias in filia sua, cum belle eam saltare docuit? Quid sibi et filia comparavit? Ipsa mater cum Herode ab imperatore missa est Lugdunum in exilium: inde profugientes in Hispaniam multis afflictis calamitatibus perierunt. Filia autem, cum aliquando flumen glacie concretum transiret pedes, glaciem rupit, et cadendo

caput glacie resectum perdidit : quod et in pœnam saltationis suæ funestæ, et postulati capitis Baptistæ, supra glaciem saltus edidisse fertur, Nicephorus, lib. I. c. XX. E contra vero Sancta Anna quantam suæ filiæ et sibi per eam comparavit gloriâ? Deipara non esset regina cœli, si non fuisset a tam sancta matre tam sancte instituta : Anna nesciretur, in tenebris lateret, si non habuisset talem filiam. Ergo, o parentes, ut una cum filiis et filiabus vestris exaltari et ad cœlum evolare possitis, estote similes Annæ.

CONCIO III.

SIGNA INHABITANTIS GRATIÆ IN HOMINE.

I. Odium et horror peccati. — II. Virtutes cum humilitate. — III. Morum commutatio luculenta. — IV. Promptitudo ad obsequendum Deo in omnibus ex amore. — V. Lumen interitum. — VI. Contemptus mundi.

THEMA.

Simile est regnum cœlorum thesauro abscondito in agro. Matth. XIII.

Audimus interdum non neminem sic loquentem : Si thesaurum invenirem, jam absolutus dominus forem, et gaudiis circumfluerem in omni vita mea. Et quid si vobis, auditores, thesaurum aliquem ostenderem, ut possitis esse domini, pleni omni gaudio? Ecce vobis S. Annam matrem ditissimam, thesauro onustam; cujus si vos filii sitis, thesaurum invenistis, et domini opulentissimi eritis. Qua vero ratione? Audite S. Joan. Damasc. l. IV. orthod. fidei, c. XV. *Gratia, (nam hoc sonat Annæ vocabulum) inquit, dominam parit; etenim Mariæ nomen dominam significat: Anna Mariam, gratiæ Dominam parit. Igitur qui Annam habet, thesaurum habet, quia gratiæ Dei thesaurus est, de quo Sap. VII. dicitur: Infinitus enim est thesaurus hominibus: quo qui usi sunt, participes facti sunt amicitiae Dei. Quisquis igitur filius, aut filia S. Annæ, hoc est, divinæ gratiæ, est, is certe infinitum invenit thesaurum. Quomodo igitur dominus aut domina non erit, qui gratiam invenit, siquidem: Grata dominam parit? Bene est, dicit aliquis; sed unde nobis constabit quod Annæ filii simus, in Dei gratia constituti? Hoc enim si sciremus, nequaquam dubitarem thesaurum nos invenisse, adeoque vere dominos futuros. Quis vero ostendet nobis thesaurum hunc in nobis esse? Ad hoc respondet evangelium hodiernum thesaurum hunc absconditum esse; itaque fidei certitudinem, adeoque infalli-*

bilem de hoc haberi non posse: *Nescit homo, inquit Eccles. c. VII. utrum amore an otio dignus sit: et apost. I. cor. IV. Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum. Moralem tamen certitudinem, quæ anxietatem et perplexitatem tollat, possumus habere, quam indicat idem apostolus ad Roman. VIII. dicens: Ipse Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus Filii Dei. Quis ergo saltem hoc testimonium nobis ostendet? Patres et doctores, quos hic referam.*

I. S. Basilius, in regulis brevioribus, interrog. CCCXVI. quærens, qua ratione pertinere possit animæ cuiquam, quod a peccatis libera sit et expiata, hoc dat responsum: « Si quis in seipso animi affectionem illam similem David inesse animadvertit, apud quem est: *Iniquitatem odio habui, et abominatus sum: aut assecutum se præceptum illud apostoli, qui dixit: Mortificate igitur membra vestra, quæ sunt super terram: fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam et avaritiam, etc.* et mox: « Porro intelligit aliquis se in hujusmodi affectione positum, si etiam adversum peccantes admirabilem et horrore plenam sanctorum virorum misericordiam illam imitatus sit, velut David quidem apud quem est: *Vidi prævaricantes et tabescebam; apostoli vero, qui ait: Quis infirmatur et ego non infirmor? Quis scandalizatur et ego non uror, etc?* » Et infra: « Quandocumque igitur quis vel in suis, vel in alienis peccatis eo modo quemadmodum diximus, animo affectum se esse animadvertit, tunc sine dubio credat se liberum esse a peccato. » Probat id ex similitudine corporis, quod utique mundum nos habere colligi potest, si ab omni fœditate et sordibus magnopere abhorreamus, v. g. qui munditiei valde studens, abhorret vehementer a pediculis, et si vel unum aspiciat, vultum avertit; hic indicium dat se vestes suas ab his bestiolis immunes conservare atque mundas habere: qui vero eas non horret neque curat, suspectum se reddit de earum commercio. Rursum, quando ægre, et cum horrore aspiciamus alios torqueri, vulnerari, excarnificari, a bestia laniari, signum est, quod nos ab effusione sanguinis et crudelitate procul absimus: pari modo quando non sine commotione et tristitia videmus alios peccare, Deum et proximos offendi; utique demonstramus nos ab omni peccandi voluntate et pronitate longe distare. Quis credat S. Anselmum Cantuar. episcopum non fuisse in statu gratiæ, de quo Edinerus ejus convictor scribit in ejus vita (21. ap. apud. Sur.) se multoties audisse eum sub veritatis testimonio profitentem: « Quoniam si hinc peccati horrorem, hinc inferni dolorem corporaliter cerneret, et necessario uni eo-

rum immergi deberet, prius infernum quam peccatum appeteret: » et rursus: « Malle se purum a peccato et innocentem gehennam habere, quam peccati sorde pollutum cœlorum regna tenere? » Addit auctor: « Propter hæc magno studio semper nitebatur peccatorum contagia evitare, et quidquid eis aliquam nascendi occasionem poterat ministrare, ab intentione sua omni sollicitudine propulsare. » Quomodo enim peccatum in se admittat, qui ab eo tantopere abhorret.

II. Sanctus Gregorius, l. I. dial. cap. I. hoc indicium proponit: *Mens quæ divino Spiritu impletur, inquit, habet evidentissima signa sua, virtutes scilicet et humilitatem: quæ si utraque in una mente perfecte conveniunt, liquet quod de præsentia Spiritus s. testimonium ferat.* Secura illa civitas vel arx est, quæ vigilantissima in suis mœnibus, turribus, vallibus et propugnaculis custodiam habet: similiter qui virtutes humilitate munitas habet, de inhabitante Spiritu sancto sibi gratulari potest. Humilitas enim est fundamentum simul et custos virtutum optima, teste S. Bernardo, sermon. I. in natali Domini. Templum Jerosolymitanum: *In summo aureis veribus horrebat acutissimis, ne ab insidentibus avibus pollueretur, inquit Josephus, l. VII. de bello, c. VI. Aurea igitur illæ cuspides mundum conservabant templum ab avium sordibus: similiter humilitas custodit cor virtutibus ornatum, quod est Dei templum, ab insidiis dæmonum et sordibus. Ubi ergo virtutes sunt hujusmodi veribus humilitatis armata, ibi vix esse dubium potest, quin thesaurus gratiæ in corde mundo sit reconditus. Qui habet thesaurum sub fida et firma custodia, nonne divitem se appellare potest? Quare qui virtutes sub custodia humilitatis habet, confidere etiam poterit, se in gratia Dei esse.*

III. Sanctus Bernardus, in serm. de quatuor orandi modis: « Quæras, inquit, unde aut quando nosse poteris, utrum hanc consecutus sis indulgentiam: » et respondet: « Aft Dominus paralytico: Surge, tolle lectum tuum et ambula. Et tu ergo primo, si jam surgis desiderio supernorum. Secundo, si grabbatum tollis, corpus scilicet a terrenis elevans voluptatibus, ut jam non feratur anima concupiscentiis ejus: sed magis ipsa, ut dignum est, regat illud, et ferat quo non vult. Tertio, si demum ambulas, quæ retro sunt obliviscens, et ad ea, quæ ante sunt, te extendens desiderio et proposito proficiendi, curatum te esse non dubites. Neque enim surgere poteris, si non aliquatenus onus esset alleviatum, nec grabbatum tollere, nisi exoneratus magis: quia nec ambulare in fervore conversationis cum pec-

catorum gravi mole possibile est. » Mira hæc mutatio morum, de perversis in sanctos, satis etiam manifeste indicat hominem de castris dæmonis transiisse ad castra Christi, cujus jam insignia et arma gerit. Idem Bernardus, epist. CLXX. confirmat his verbis: *Spiritum novum advenisse, certissime nova conversatio testatur.* Hoc etiam inter alia signa dedit Samuel Sauli, I. Regum X. *Insiliet in te Spiritus Domini, et mutaberis in virum alterum: moxque subdit: Quando ergo evenerint signa hæc omnia tibi, fac quæcumque invenerit manus tua, quia Dominus tecum est.* Sciat igitur qui ex iracundo mitis, ex ebrioso sobrius, ex avaro liberalis, e superbo humilis, ex impudico castus evasit; sciat, inquam Dominum secum esse, seque jam non iræ, sed Annæ et gratiæ Dei Filium esse.

IV. Cardinalis Cajetanus, in cap. VIII. epistolæ ad Rom. duo alia judicia depromit: « Media inquit, quibus utitur Spiritus sanctus, quæ assumit Spiritus sanctus simul cum nostro, in testimonium quod sumus Filii Dei, sunt regulariter duo. Alterum est amor Dei promptus ad obsequendum Spiritui sancto, quem efficit Spiritus sanctus in iis qui Spiritu Dei aguntur; alioquin non agerentur Spiritu Dei nisi ad momentum: alterum est experta continuatio divinæ gubernationis; custodiendo a damnabilibus, illustrando, inspirando, excitando, movendo, fovendo et hujusmodi. Nam cum experimur tam prompte nos diligere Deum, et tali tantaque cura gubernari a Deo, testimonium a Spiritu sancto et nostro habemus sufficientissimum, ad hoc ut credamus, quod simus filii Dei. » Sic ille. Primum illud ferre coincidit cum eo, quod dat Origenes in eundem Sancti Pauli locum ad Rom. VIII. « Ipse Spiritus adoptionis, ait, per quem in filium quis adoptatur, reddit testimonium et confirmat spiritum nostrum, quod sumus filii Dei, posteaquam a spiritu servitutis in adoptionis spiritum venerimus, cum jam nihil inest timoris, id est, nihil propter pœnam gerimus, sed propter amorem Patris cuncta perficimus. » Sic ille. Quare sicut promptitudo obsequendi cum amore demonstrat filium non servum, qui timore magis ducitur; sic quando quis deprehendit se alacriter ferri ad faciendum ea, quæ Deus præcipit, indicium se esse Filium Dei, in gratia constitutum.

Quando currum stridere audimus, unguem ei deesse non vane conjectamus, inesse vicissim, cum expedite pergat: pari modo cum quis ægre et stridula voce, seu murmurando, peragit quod jubet Deus, indicat sat superque se Dei gratia, quæ est unctio Spiritus sancti, facitque hominem

promptum ad obediendum, esse destitutum; eadem vero inunctum, cum prompte et absque omni renitentia viam mandatorum Dei currit cum Davide, Psalm. CXVIII. Angeli boni a malis inter alia hoc discrimine discernuntur, quod illi Dei voluntatem promptissimo semper animo exequantur; mali vero invito, cum murmure et indignatione. Raphael, quem Deus misit ut esset comes Tobiae in foro stetit praecinctus et paratus ad ambulandum, seipsum quasi Tobiae offerens in comitem itineris, Tob. V. unde bene se appellavit *Azariam*, hoc est, *auxilium Dei et filium Ananiae*, hoc est, *nubis Dei*, quia in auxilium Tobiae nubis instar promptissimus advolavit. At e contra daemon ille Marci I. et Lucae IV. quem exire ab obsesso Christus jussit, exclamans voce magna et discerpens hominem, projecit in medium, ut ostenderet quam invitus et indignabundus Christus pareret. Quod ergo discernit bonos angelos a malis, hoc idem non obscure discernit filios Dei et gratiae a filiis tenebrarum: promptitudo scilicet ad parendum Deo.

Non minoris momenti alterum indicium est, si quis divinae gubernationis singularia beneficia constanter in se experiatur. Tametsi enim Deus etiam peccatores et tepidos suo tempore excitat stimulatque beneficiis, castigat flagellis, hortaturque ad frugem: multo tamen magis pluribusque modis id praestat justis, adeo ut S. Ambrosius, l. IV. in Lucam dicat: *Dominum dormire tepidis, vigilare perfectis*. Patet in primis in eo, quem diximus Tobia, cui dedit socium itineris unum e septem angelis, qui stant coram ipso, ut eum custodiret in omnibus periculis, praeveneretque benedictionibus: patet in Abrahamo, Elia, Daniele, Joanne Baptista in deserto, Paulo eremita, aliisque innumeris, quorum Deus majorem habuit curam, ut eos aleret, protegeret, solaretur, quam multorum millium impiorum. Unde beatus Laurentius Justinianus de triumphali Christi agone, cap. XV. ait: « In tribulatione Deus justos comitatur, ut illos in praesentiarum eripiat et glorificet in futuro: comitatur ipsos in negotiis, ne delinquant; in periculis, ne cadant; in dubiis, ne errent; ne hujus vitae consolationem amittant. » Qui ergo haec in se constanter experiatur, ne ille gratulari sibi potest de invento apud se thesauro.

V. Alexander Halensis celeberrimus doctor tria alia signa adducit, III. p. q. LXXI. Primum, est lumen, quo replentur justi, ut mysteria divina et agenda omnia, seipsos denique plenius possint cognoscere. Scimus enim ubicumque habitabant filii Israel in Aegypto, ibi lucem fuisse, tenebras vero apud Aegyptios, Exodi X. eosdem etiam a co-

lumna ignis ductos per desertum, Exodi XIII. Hinc quandoque sancti viri, alioquin parum docti, plus vident et annuntiant de rebus altissimis, quam doctissimi alii.

Alterum, est laetitia et gaudium, quo replentur corda justorum. Non enim habet amaritudinem conversatio eorum, sed laetitiam et consolationem. Sane Sanctus Antonius ex animi laetitia dignoscebatur ab aliis fratribus; quanto magis noscitur justus ab injusto per eandem viam?

Tertium, est pax et tranquillitas cordis, carentis omni remorsu aut conscientia alicujus peccati mortiferi. Haec enim tranquillitas sequi solet adventum Spiritus s. quia: *In pace factus est locus ejus*, Psalm. LXXV. Sic bona disciplina et tranquillitas in domo indicat praesentiam boni patrisfamilias; dissolutio et tumultus, ejusdem absentiam.

VI. Andreas Vegas praestans theologus, in l. de justificatione tria alia suppeditat. Primum, est despicientia mundi et honorum ejus, honorum, voluptatum, opum, ac desiderium caelestis patriae. Qui enim spernit vilia bona sibi forte oblata, hoc ipso indicat se possidere longe praetantiora; et qui talia habet, spernit vilior. Ita Abraham, quia Deum secum habebat, sprevit oblata sibi munera a rege Sodomorum, Genesis XIV. *Ne dicas*, inquit, *ego ditavi Abraham*, quasi dicat: *Nolo divitias, quae ab homine veniunt: Habeo Deum, qui innumera mihi suppeditet bona, gratiae innitor*, ait ibi Chrysostomus.

Alterum est: *Dolor de peccatis omnibus contra Deum commissis*. Haec est bulla illa et attestatio divina de remissis peccatis, quam petiit a B. Catharina Sennensi sibi impetrari confessarius ejus Raymundus. Quando enim oblata ejus menti fuit insolita peccatorum suorum consideratio, adeo ut praenimio dolore lacrymarum vim profunderet, ac rugitus ederet, timeretque ne pectore rumperetur; tum ait illi virgo, hanc esse bullam et testimonium divinum quod petierat, ut in vita Sanctae Catharinae Sennae. 29. april.

Postremum: « *Propositum vitandi omnem Dei offensam, et servandi per omnia cuncta divina mandata*. Hi probalissimam sane suae justificationis conjecturam habent, et merito toto pectore totisque praecordiis de tanto et tam praecellenti beneficio possunt intro se exultare, » inquit Vegas. Certe firmum conceptae pietatis ac virtutis propositum plurimum valet ad perseverandum in pietate et virtute, sicut iudicium sententiae definitivae semel pronuntiatum et in tabulis conscriptae, stabiles et fixae manent: quod vel Pilatus ostendit, qui semel scriptam iudicii sententiam ut mutaret, nullis Judaeorum clamoribus adigi po-

tuit; qui tamen prius eorum postulatis cesserat: *Quod scripsi, scripsi*, inquit: quod jam relatum est in tabulas, mutare nefas est. Quod si igitur nos pari animi robore mentem obfirmavimus, ad persistendum in aequitate signum est, ab ea nos nullis machinis et molitionibus facile esse dimovendos.

Denique, si adhuc aliquod signum desideratis, Christi mores et vitam in vobis representate. Pomum odoriferum in sacco reclusum prodit se odore suo: ita Dei gratia in corde recondita, per bonam vitam tuam. Hinc apostolus, II. Cor. II. *Christi bonus odor sumus*. Unde nisi a Christo ejusque gratia in corde reclusa? Ergo Christophori simus (cujus sancti festum heri celebravimus) semper Christum ejusque vitam in nobis circumferentes: et sciemus quod filii Annae et in gratia Dei simus. Sic thesaurum invenimus, sic domini evademus, et omni gaudio perfuemur, hic in gratia, ibi in gloria.

CONCIO IV.

QUIS MODUS SERVANDUS IN UTRAQUE FORTUNA.

I. Qui in dextera sedent, beneficium agnoscant, et Deo gratias agant. — II. Qui in dextera sedent, non se extollant. — III. Qui in dextera sedent, moderate utantur fortuna sua.

THEMA.

Mulierem fortem quis inveniet? Prov. XXXI.

Merito Ecclesia de Sancta Anna legit et intelligit, quod Proverbiorum XXXI. dicitur: *Mulierem fortem quis inveniet?* Quis enim non dicat, Sanctam Annam mulierem esse fortem; quae in suis brachiis (ita enim pingi solet) gestat fortissimas duas proles, filiam Mariam et nepotem Christum? Hic enim idololatriam evertit, mortem vit, infernum destruxit, Satanam regno exiit, caelum occupavit; illa caput serpentis contrivit: deinde, Anna sonat gratiam. Gratia duplices gestat proles, et ambas ad caelum effert: in dextra eos, qui hic prospera utuntur fortuna, et quidem plurimos; in sinistra, qui adversam patiuntur, longe adhuc plures: adeo ut nemo de hac matre queri possit, quamquam attendere debent proles istae, ut ne e matris hujus brachiis culpa sua excidant: *Cadent enim a latere tuo mille et decem millia a dextris tuis*, ait psalmista. Ne hoc fiat, audiamus.

I. Qui in dextera sedent, beneficium agnoscant et Deo gratias agant. Licet enim prosperitas, honor, opes, generis nobilitas, velut res periculose,

passim homines perdant: id tamen non ex natura illarum, sed ex errore utentium accidit. Male enim utentibus plumbum sunt, demergens ad interitum: bene utentibus pennae sunt, elevantes eos ad caelum. In primis enim qui his bonis a Deo muniti sunt, ab innumeris curis et anxietatibus se suosque sustentandi (quae hominem a Dei cultu multum avocant) liberi sunt, remotique a periculo, necessitatis gratia rapiendi, fallendi, furandi; cui subjacent miseri, ut agnovit Salomon Proverbiorum XXX. dicens: *Mendacitatem ne deleas mihi, ne necessitate compulsus, furer et perjurer*. Quemadmodum ergo Adam in paradysum omnibus fuit, ut facilius Deum cole-ret; ita qui in hoc mundo degunt felices, facillime Deo servire possunt.

Deinde, lapidem habent philosophicum ad vendendum lutum in aurum, si nimirum dent elemosynas; quod facere nequeunt pauperes. Possunt ergo divites et magnates, quasi in curru et lectica, sine molestia ascendere ad caelum, si curru suo applicent pauperes, quomodo Sesostres rex Aegypti junxit curru suo reges; jungent autem, si in eos fuerint liberales.

Denique, si et bona quae possident, calcaverint per contemptum, tunc ex iis facient sibi quasi scalam ad caelum. Quod licet etiam suo modo facere possint egeni, non tamen pari merito. Quis enim nescit plus esse spernere opes quae habentur, quam quae non habentur? Unde talibus Sanctus Hieronymus, epist. ad Demetriad. dixit: *Vestri generis est et habere et calcare divitias*.

Vicissim qui in sinistra sedent, habent et ipsi, quod Deo gratias agant, et sibi gratulentur. Nam primo, omnibus spectatis, planior et securior est ad caelum via per adversitatem, quam per prosperitatem. Pauci enim sunt, qui prosperis bene uti sciunt. Unde Psal. XC. dicitur: *Cadent a latere tuo (sinistro) mille, et decem millia a dextris tuis*. Decem ergo in prosperitate pereunt, antequam unus in adversitate. Demonstrari id multis posset, uti exemplo Davidis, qui dum exularet a Saulis aula, oberrans pauper in montibus et alienis, bene sibi attendit ne delinqueret. Factus rex, et quietem ac divitias nactus, in peccatum lapsus est. Hinc tyranni, cum Christianos tormentis superare non possent, blanditiis et voluptatibus aggressi sunt, uti Decius et Julianus, multaque stragem ediderunt. Nabuchodonosor, quamdiu felix erat, Dei contemptor fuit: ubi e regno ejectus miser, in bestiam quasi deformatus fuit, tum agnoscere Deum et laudare cepit. Unde Daniel appellat eum leonem, quae prius alas aquilae habebat; at ubi evulsae sunt ei alae, tum super